

Заяви керівництва

Озираючись на 2020 рік

Три нотатки на полях

24 грудня 2020 | №24-25
(1494-1495)

НОВИНИ ЧАЕС

Офіційна газета ДСП «Чорнобильська АЕС»

**З НОВИМ
РОКОМ
та
РІЗДВОМ!**

Візит міністрів на ЧАЕС до Дня ліквідатора

14 грудня — в день вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС - зону відчуження і Чорнобильську АЕС з робочою поїздкою відвідали представники центральних органів виконавчої влади — міністр захисту довкілля і природних ресурсів України Роман Абрамовський, міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко, голова ДІЯРУ Григорій Плачков. Їх супроводжували голова ДАЗВ Сергій Калашник, виконуючий обов'язки генерального директора ЧАЕС Володимир Песков, представники адміністрації ЧАЕС.

Гості вшанували пам'ять ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, поклавши квіти до меморіалу пам'яті Героїв Чорнобиля біля Адміністративно-побутового комплексу №1 ЧАЕС.

Володимир Песков підкреслив: «У цей день хочеться особливо відзначити тих, хто в перші години катастрофи залишився на своєму робочому місці, продовжував виконувати свій професійний обов'язок і цим допоміг зберегти порядок і спокій, а через це — здоров'я і життя багатьох людей. Ви та ваші колеги — справжні герої, які в трагічні години не втратили впевненості,

відповідальності і почуття обов'язку. Кожна така людина робить світ безпечнішим і стабільнішим. Низький вам уклін і щира подяка!»

У рамках робочого візиту гості побували у просторі під аркою нового безпечного конфайнменту, де з ходом робіт на етапі дослідно-промислової експлуатації пускового комплексу 1 (ПК-1) НБК їх детально ознайомив начальник цеху експлуатації ОУ (НБК) Сергій Поплигін,

а також відвідали майданчик сховища відпрацьованого ядерного палива сухого типу.

Як зазначив Роман Абрамовський під час візиту, уряд України запроваджує подальші кроки щодо початку демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта «Укриття». Відповідні кошти будуть передбачені в державному бюджеті, і протягом наступного, 2021 року, на об'єкті виконуватимуться необхідні підготовчі роботи.

Чорнобильська АЕС успішно завершила фізичні роботи у рамках «гарячих» випробувань СВЯП-2

17 грудня 2020 на промисловому майданчику СВЯП-2 були завершені фізичні роботи у рамках проведення «гарячих» випробувань.

В цьому процесі були задіяні всі основні та допоміжні технологічні схеми сховища. Наразі проводиться оформлення звітної документації за результатами випробувань.

«Під час «гарячих» випробувань на СВЯП-2 до сховища було перевезено 186 відпрацьованих тепловидільних збірок, які після обробки були розташовані у зоні зберігання. Отже, ми виконали усі заплановані роботи з ВТВЗ, передбачені програмою введення в експлуатацію СВЯП-2», — повідомив

в.о. генерального директора ДСП «Чорнобильська АЕС» Володимир Песков.

Успішне проведення всіх етапів «гарячих» випробувань свідчить, що процес поводження з відпрацьованим ядерним паливом в Україні може відповідати найсуворішим сучасним вимогам МАГАТЕ і гарантувати екологічну безпеку територій, на яких цей процес відбувається.

На квітень 2021 року заплановано отримання ліцензії на експлуатацію СВЯП-2, яка має бути видана Державною інспекцією ядерного регулювання України після розгляду та погодження Звіту з аналізу безпеки, який буде підготовлено на основі результатів «гарячих» випробувань.

Довідково. За період генерації електроенергії, з 1977 до 2000 року, на станції накопичилося понад 21 тис. тепловидільних збірок, які зараз зберігаються у сховищі відпрацьованого ядерного палива «мок-

рого» типу СВЯП-1. Сховище СВЯП-1 не розраховане на довготривале зберігання палива і термін його експлуатації обмежений, відтак усі відпрацьовані теплови-

дільні збірки мають бути переміщені в новозбудоване проміжне сховище відпрацьованого ядерного палива «сухого» типу СВЯП-2.

Чорнобильська АЕС продовжує співпрацю з Європейським Союзом

У рамках фінансованого Європейським Союзом проекту «Підтримка в управлінні інструментом співробітництва у сфері ядерної безпеки в Україні» (далі: ІСЯБ) відбулася онлайн-нарада, присвячена формуванню Стратегічної дорожньої карти (далі: СДК) проектів Робочої групи РАВ, у якій взяло участь керівництво Чорнобильської АЕС, а також представники директорату DEVCO Європейської Комісії, Секретаріату КМУ, Міністерства енергетики України, Українського науково-технологічного центру, Державної інспекції ядерного регулювання України, Державного агентства України з управління зоною відчуження, ДП «НАЕК «Енергоатом», ДСП «Об'єднання «Радон», ДСП ЦППРВ та ДСП «Екоцентр».

Передбачається, що Дорожня карта матиме всю інформацію, необхідну як урядовим органам, так і донорам для прийняття рішення про виконання пріоритетно структурованих програм і підпо-

рядкованих ним підпрограм та проектів. Через Робочу групу РАВ вона буде допомагати ЄК та міжнародним донорам у розумінні загальних цілей та у прийнятті інформованих рішень з реалізації їх програм співробітництва та міжнародної технічної допомоги. Також передбачається, що під час довготривалого моніторингу виконання програм у секторі РАВ України Дорожня карта допоможе уникнути дублювання робіт та фінансування, підвищить ефективність оцінки результатів програм допомоги.

Заступник директора технічного з поводження з РАВ Олександр Скомарохів коментує: «Безумовно, міжнародна донорська спільнота намагається мати чіткий та прозорий підхід до планування та розстановки пріоритетів за проектами, які вона фінансує.

Спектр програм, які описані у СДК, досить широкий. Сюди входить зняття з

експлуатації ЧАЕС, завершення 1-ї та 2-ї черги КВ «Вектор», реабілітація об'єктів ДСП «Об'єднання «Радон» та об'єктів уранової спадщини, реабілітація пунктів тимчасової локалізації відходів у Чорнобильській зоні відчуження та за її межами, геологічне захоронення РАВ та ВЯП, та інші питання.

Варто наголосити, що частину важливих проектів за підтримки донорів вже успішно реалізовано, і ми сподіваємося, що наше співробітництво продовжиться і надалі».

Довідка. У 2005 році для Управління Інструментом співробітництва з ядерної безпеки в Україні Європейською Комісією було створено Спільний офіс підтримки (JSO) у Києві, який надає пряму підтримку українським партнерам ЄК у ідентифікації, підготовці та реалізації проектів у рамках ІСЯБ згідно з вимогами їх технічного завдання.

Озираючись на 2020 рік

Рівно за тиждень рік 2020-й відійде в минуле й стане історією. Рік непростий — і для світу в цілому, і для України, і для Чорнобильської АЕС. Рік, коли ми всі навчилися бажати здоров'я не заради формальності, рік, який зламав звичні стереотипи роботи, спілкування, співпраці.

Озирнемося назад і здивуємося, як багато вдалося зробити колективу станції в екстремальних умовах 2020-го. І одразу зазначимо: незважаючи ні на що, протягом цього року ДСП «Чорнобильська АЕС» успішно вирішувало основні завдання відповідно до «Загальнодержавної програми зняття з експлуатації ЧАЕС і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему» та Статуту підприємства.

Станція забезпечила на належному рівні безпеку блоків № 1, 2, 3, сховища відпрацьованого ядерного палива № 1 (СВЯП-1), об'єкта «Укриття», поводження з ВЯП та РАВ, фізичний захист ядерних матеріалів, що знаходяться на проммайданчику ДСП «Чорнобильська АЕС», та дотримання гарантій МАГАТЕ щодо їх зберігання.

Радіаційний вплив на персонал, населення і навколишнє середовище не перевищував встановлених лімітів доз опромінення персоналу та населення, викиди і скиди не перевищували нормативних значень. Стан екологічної безпеки на ДСП ЧАЕС був задовільним. Роботи з радіаційного моніторингу тривають. Порушення стану навколишнього середовища відсутні.

Незважаючи на те, що майже третину року персонал ЧАЕС перебував на карантині, вдалося чимало. Так, в 2020 році успішно завершено низку важливих для подальшої роботи підприємства заходів та проєктів.

Насамперед, Чорнобильська АЕС отримала окремий дозвіл Держатомрегулювання на здійснення дослідно-промислової експлуатації першого пускового комплексу нового безпечного конфайнменту (ПК-1 НБК), і на ПК-1 НБК розпочато дослідно-промислову експлуатацію.

Є відчутний прогрес і за проєктом будівництва СВЯП-2, зокрема,

завершено комплексні випробування систем сухого сховища відпрацьованого ядерного палива. Завершено виконання фізичних робіт в рамках проведення «гарячих» випробувань обладнання та систем. На столітнє зберігання до бетонного модуля встановлено два двостінних екранованих пенали з 186 ВТВЗ. Отже, Чорнобильська АЕС успішно завершила перевезення тієї кількості відпрацьованого ядерного палива, яке було передбачено програмою введення в експлуатацію СВЯП-2 у рамках «гарячих» випробувань. На здійснення діяльності із введення в експлуатацію СВЯП-2 також отримано окремий дозвіл ДІЯРУ.

Окрім того, ДІЯРУ видала ЧАЕС переоформлену ліцензію на право провадження діяльності на етапі життєвого циклу «Зняття з експлуатації» блоків 1, 2, 3.

На заводі з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗПРПВ) розпочато промислову переробку накопичених рідких РАВ. За рік утворено понад 2500 упаковок перероблених рідких РАВ. Відпрацьовується технологія переробки, що в подальшому дозволить підвищити її продуктивність та ефективність.

В частині поводження з РАВ на ЧАЕС продовжувались роботи з підготовки до наступних етапів реалізації проєкту створення промислової установки з очищення води та рідких радіоактивних відходів Чорнобильської АЕС від трансуранових елементів та органічних сполук. Проводилася характеристика радіонуклідного складу твердих та рідких радіоактивних відходів (іонообмінних смол) зі сховищ, розташованих на проммайданчику ЧАЕС. Відбулися підготовка та проведення досліджень щодо визначення ефективності використання нових технологій з обробки радіоактивних матеріалів та переробки РАВ.

У машинній залі Чорнобильської АЕС власними силами персоналу станції створено установку абразивно-струменевого очищення металу. Розпочався етап приймально-здавальних випробувань. Уведено в дослідно-промислову експлуатацію установку для звільнення матеріалів від регулюючого контролю. Це дуже важливо для ЧАЕС, оскільки протягом 2020 року на станції виконувалися роботи з демонтажу облад-

нання машзали блоку 2, БНС-3, АКС-2, КСН-1. Сформовано 502 упаковки загальною вагою 240 425 кг. До категорії РАВ віднесено 195 000 кг металобрухту. На зберігання в напірний басейн (НБ-1) передано 77 565 кг металобрухту. Після дезактивації на промисловій установці дробоструменевої дезактивації (ПУДД) передано до ЦРБ 17 288 кг металобрухту.

Також в 2020-му тривала реалізація стратегії енергозбереження, зокрема модернізація вузлів обліку електроенергії за провадженням автоматизованих систем у точках комерційного обліку та здійснюється їх промислова експлуатація велися роботи з використання стандартів кібернетичної безпеки для автоматизованих систем захисту й протиаварійної автоматики розподільчих пристроїв об'єднаної енергетичної системи та можливостей системи енергопостачання для створення регулюючих засобів енергоспоживання.

Світова пандемія захворюваності на COVID-19 та пов'язані з нею обмеження внесли значні корективи в плани та результати міжнародного співробітництва. Проте, співпраця з міжнародними організаціями та зарубіжними компаніями продовжувалась.

Було розроблено та затверджено новий проєкт співробітництва з МАГАТЕ на період 2020-2023 років, в рамках якого вже розпочато роботу. Зокрема, розглянуто комплексний звіт про стан реалізації програми зняття з експлуатації ЧАЕС у 2019 році, отримано рекомендації експертів щодо виконаних робіт. Продовжувалась реалізація проєкту технічної допомоги «761 Центр візуалізації зняття з експлуатації ЧАЕС — розширення та оптимізація Планувальника ЧАЕС (ChNPP Planner)», який фінансується Державним агентством із радіаційного захисту Королівства Норвегія. Проведено закупівлю програмного забезпечення та апаратних засобів. ЧАЕС підготувала сценарії для проведення приймальних випробувань. Проводилося тестування програмного забезпечення, розробленого виконавцем проєкту — Інститутом енергетичних технологій Норвегії.

Продовжувалась співпраця з бельгійськими компаніями «Tecnubel», «СКК-СЕН», «Tractebel» із реалізації програми з поводження з забрудненими трубами малого діаметру. Отримано звіт, який включає аналіз відомих практик із поводження з трубами малого діаметру, в т.ч. дезактивацію, переплавку, повторне використання, суперпресування і т.д.; аналіз різних методів характеристики та дезактивації. Запропоновано технічний підхід до дезактивації труб малого діаметру. Заплановано обсяг робіт на 2021 рік.

Восени 2020 року укладено Угоду про проведення пілотних випробувань технологій поводження з радіоактивними матеріалами між ДСП ЧАЕС та Корейським науково-дослідним інститутом атомної енергії KAERI (Південна Корея). Спеціалісти ЧАЕС проведуть в рамках угоди пілотні випробування технології обробки радіоактивно забрудненого бетону та технології пінної дезактивації радіоактивних матеріалів.

Укладено Угоду про проведення пілотних випробувань із застосуванням іонообмінних матеріалів Cs Treat, Co Treat, Sr Treat між ДСП ЧАЕС і Fortum Power and Heat Oy (Фінляндія).

Також ДСП ЧАЕС долучилась у якості кінцевого користувача до проєкту PREDIS «Підготовка радіоактивних відходів до захоронення», який буде реалізовуватися до 2024 року консорціумом із 47 партнерів із 17 країн Європи.

З метою ознайомлення з роботами з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, зняття з експлуатації блоків ЧАЕС, поводження з ВЯП та РАВ ДСП ЧАЕС відвідали 187 делегацій із 42 країн світу загальною чисельністю 1127 осіб, із них 530 платних відвідувачів із використанням електронної системи «Візит».

Значний обсяг робіт виконано персоналом навчально-тренувального центру:

- розроблено програми підготовки, тренувань, навчально-методичних заходів, проведено навчання та протиаварійні трену-

- вання для забезпечення робіт із уведення в експлуатацію СВЯП-2, НБК;

- відповідно до розширеної ліцензії Міністерства освіти і науки, організовано навчальний процес і проводиться підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації за новими професіями для потреб підрозділів ДСП ЧАЕС;

- у зв'язку з виходом розширеного «Переліку робіт підвищеної небезпеки, що проводяться в ДСП ЧАЕС», проведено великий обсяг робіт із аналізу, планування навчання, розробки програм і навчальних матеріалів для проведення спеціального навчання з питань охорони праці при виконанні робіт підвищеної небезпеки. НТЦ повністю готовий до проведення даного навчання з початку 2021 року (згідно із заявками, які відображені у план-графіку роботи з персоналом на 2021 рік);

- відкрито новий напрям первинного навчання фахівців із фізичного захисту.

За минулий рік НТЦ виконало навчання 803 осіб експлуатаційного персоналу. 4110 навчань здійснено для підтримки кваліфікації і у 779 випадках реалізовано психофізіологічне забезпечення персоналу.

Несприятливі виробничі умови 2020-го ДСП ЧАЕС використало для вдосконалення системи управління якістю на станції. Задля цього виконано перевірку відповідності та стану

реалізації затверджених політик підприємства з безпеки, щодо керування персоналом та забезпечення якості, інформаційної політики ДСП «Чорнобильська АЕС», а також:

- розпочато впровадження системи безпеки харчових продуктів відповідно до вимог ДСТУ ISO 22000:2007 «Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга»;
- підтверджено на ДСП ЧАЕС дотримання вимог ДСТУ ISO 14001:2015 «Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування»;
- визначено та надано до ДАЗВ ключові показники результативності, ефективності та якості службової діяльності керівного складу підприємства;
- рішенням «СЕРТАТОМ» схвалено систему управління якістю ДСП ЧАЕС при виконанні процесу «Виготовлення бочок і контейнерів транспортно-захисних КЗ-3 на КВМБ і КРАВ» з урахуванням виконаної оцінки ризиків діяльності;
- виконано аналіз системи внутрішнього контролю та введено в дію «Порядок організації та здійснення внутрішнього контролю ДСП «Чорнобильська АЕС»;
- удосконалено перелік процесів підприємства та виділено 4 процеси, що впливають на безпеку;

- проведено оптимізацію документації системи управління якістю, введено в дію 35 Регламентів процесів, що дозволило зменшити кількість регламентуючих дану діяльність виробничих документів вдвічі.

На жаль, у зв'язку з пандемією та іншими обставинами в країні, в 2020 році передбачені видатки було зменшено на 150,0 млн грн. капітальних видатків. Така ситуація з фінансуванням ДСП «Чорнобильська АЕС» призвела до неможливості виконати у повному обсязі завдання і заходи, які заплановано на 2020 рік. У зв'язку з цим не було виконано низку важливих робіт, зокрема:

- не завершено будівництво системи радіаційного контролю СВЯП-1, технічне переоснащення СВЯП-1 в частині заміни силового обладнання, що є важливим під час перевезень відпрацьованого ядерного палива зі СВЯП-1 до СВЯП-2 для забезпечення норм ядерної та радіаційної безпеки;
- призупинено роботи з демонтажу будівель та споруд ДСП «Чорнобильська АЕС» у рамках зняття станції з експлуатації;
- затримується виконання робіт із консервації реакторних установок блоків 1,2,3;
- призупинено роботи щодо вдосконалення інфраструктури майданчика Чорнобильської АЕС та будівництво комплексу технічних засобів для приймання тривожних сповіщень від систем протипожежного захисту об'єктів ДСП «Чорнобильська АЕС» тощо;
- не здійснювалася науково-технічна та інформаційна підтримка

робіт щодо зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;

- затримуються роботи з завершення «гарячих» випробувань промислового комплексу з переробки твердих радіоактивних відходів (ПКПТРВ);

- затримуються роботи з реалізації проекту лінії подрібнення довгомірних відходів (ЛПД);

- затримуються роботи у рамках «Стратегії подальшої реалізації проекту НБК», а саме проектування другого пускового комплексу НБК (ПК-2) «Інфраструктура для демонтажу нестабільних конструкцій ОУ»;

- затримуються з погодженням роботи з внесення змін до Закону України про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

Тому наступний, 2021 рік, вимагатиме від колективу станції зусиль у низці напрямків. Нам потрібне результативне завершення супроводу внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему», забезпечення безпеки блоків і сховищ РАВ ЧАЕС, СВЯП-1, СВЯП-2 і об'єкта «Укриття» та поводження з ВЯП і РАВ, отримання ліцензії на експлуатацію СВЯП-2, введення в промислову експлуатацію ПК-1 НБК, проведення 3-го етапу «гарячих» випробувань та введення в експлуатацію ПКПТРВ, початок роботи з консервації реакторних установок блоків 1, 2, 3, завершення проектування та виконання всіх необхідних експертиз зі створення лінії подрібнення довгомірів на ДСП ЧАЕС, завершення реконструкції підстанції 110/6кВ ЗСО на ДСП ЧАЕС тощо.

Звичайно, нам потрібне й продовження співробітництва з міжнародними організаціями та зарубіжними партнерами щодо реалізації чинних та започаткування нових проєктів міжнародної технічної допомоги у сфері зняття з експлуатації, поводження з РАВ та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

Рік 2020 добігає кінця. Рік, сповнений труднощів, ризиків та їх подолань, іде в минуле, залишаючи надію, що в прийдешньому році об'єктивні несприятливі обставини зміняться на краще.

ЗАЯВА

про екологічну політику та завдання у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального природокористування на ДСП ЧАЕС

ДСП ЧАЕС провадить політику, спрямовану на постійний контроль та аналіз стану екологічної безпеки.

Основи екологічної політики ДСП ЧАЕС визначають мету, основні принципи і зобов'язання в галузі охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки.

Стратегічною екологічною метою політики ДСП ЧАЕС є забезпечення безпечного виконання комплексу робіт зі зняття з експлуатації блоків №№ 1, 2, 3 та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

При плануванні та реалізації екологічної діяльності ДСП ЧАЕС дотримується наступних основних принципів:

- принцип відповідності — забезпечення відповідності законодавчим та іншим вимогам у сфері забезпечення екологічної безпеки і охорони навколишнього середовища, неухильне виконання кожним працівником норм і правил, що забезпечують безпеку персоналу і населення та збереження навколишнього середовища;

- принцип послідовного поліпшення - система дій, спрямованих на досягнення і підтримку високого рівня ядерної, радіаційної та всіх інших компонентів екологічної безпеки на основі застосування найкращих із наявних і перспективних технологій виробництва, способів і методів охорони навколишнього середовища, розвитку системи екологічного менеджменту;

- принцип попередження впливу - система пріоритетних дій, спрямованих на недопущення небезпечних екологічних аспектів впливу на людину і навколишнє середовище;

- принцип готовності — постійна готовність керівництва і персоналу ДСП ЧАЕС до запобігання і ліквідації наслідків радіаційних аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій;

- принцип системності — системне і комплексне рішення проблем забезпечення екологічної безпеки і ведення природоохоронної діяльності з урахуванням багатофакторності аспектів безпеки на локальному, регіональному, транскордонному і глобальному рівнях на основі сучасних концепцій аналізу ризиків та екологічних збитків;

- принцип відкритості - відкритість і доступність екологічної інформації, ефективна інформаційна робота фахівців і керівників ДСП ЧАЕС з громадськістю.

Для досягнення мети і реалізації основних принципів екологічної діяльності ДСП ЧАЕС бере на себе наступні зобов'язання:

- впроваджувати і підтримувати кращі методи екологічного управління відповідно до національних і міжнародних стандартів у галузі еко-

логічного менеджменту та забезпечення безпеки;

- на всіх етапах виконання робіт виявляти, ідентифікувати та систематизувати можливі негативні екологічні аспекти діяльності з метою подальшої оцінки, зниження екологічних ризиків і попередження аварійних ситуацій;

- забезпечувати діяльність із екологічної безпеки та охорони навколишнього середовища необхідними ресурсами, включаючи кадри, фінанси, технології, обладнання та робочий час;

- дотримуватися законодавчих та інших застосовуваних до діяльності ДСП ЧАЕС вимог у галузі охорони навколишнього середовища щодо встановлених екологічних аспектів;

- проводити аналіз впливів діяльності ДСП ЧАЕС на навколишнє природне середовище та розроблять коригувальні заходи для постійного зниження рівня таких впливів;

- проводити аналіз впливів діяльності ДСП ЧАЕС на навколишнє при-

родне середовище та розробляти коригувальні заходи для постійного зниження рівня таких впливів;

- проводити технологічний контроль експлуатації очисних споруд і устаткування, яке має вплив на навколишнє природне середовище;

- проводити аналіз джерел утворення відходів і забезпечувати реалізацію заходів щодо зниження їх обсягів;

- здійснювати контроль вмісту забруднюючих речовин в поверхневих, підземних, зворотних (стічних) водах, викидах стаціонарних джерел викидів;

- проводити облік кількісних і якісних показників викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти, відходів, водоспоживання для раціонального викорис-

тання природних ресурсів;

- планувати природоохоронну діяльність під час експлуатації та виведення з експлуатації обладнання та об'єктів станції з урахуванням мінімізації негативних впливів на навколишнє середовище;

- підвищувати рівень екологічної підготовки персоналу, забезпечувати діяльність з екологічної безпеки необхідними ресурсами;

- забезпечувати взаємодію з наглядовими органами та громадськими організаціями з питань екологічної безпеки;

- забезпечувати відкритість і доступність об'єктивної, науково-обґрунтованої інформації про вплив підприємства на навколишнє середовище, здоров'я персоналу і населення країни.

Керівництво ДСП ЧАЕС вважає виконання вимог щодо збереження навколишнього природного середовища за свій обов'язок щодо цього і майбутніх поколінь і заявляє, що вся діяльність із зняття з експлуатації блоків і з перетворення ОУ на екологічно безпечну систему буде проводитися відповідно до вимог законодавства України і міжнародних рекомендацій в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Керівництво підприємства закликає весь персонал Чорнобильської АЕС підтримати заявлену політику, бере на себе відповідальність за її реалізацію і зобов'язується виділяти всі необхідні ресурси для виконання взятих зобов'язань.

**В.о. генерального директора
Володимир Песков**

ЗАЯВА ПРО НАМІРИ

щодо робочого проекту «Реконструкція систем вентиляції та оповіщення про пожежу у частині пожежної безпеки в існуючому промисловому комплексі поводження з твердими радіоактивними відходами (ПКПТРВ) ДСП ЧАЕС»

Інвестор: Державне агентство України з управління зоною відчуження (ДАЗВ). (кошти Держбюджету).

Замовник: Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» (ДСП «Чорнобильська АЕС»).

Поштова і електронна адреса:

07101, Київська обл., м. Славутич, а/с 11, E-mail: office@chnpp.gov.ua

Місце розташування майданчика (об'єкта): Київська область, Іванківський район, територія ЗОІЗБ(О)В, будівля ПКПТРВ розташована в охоронному периметрі промислового майданчика ДСП «Чорнобильська АЕС».

Характеристика діяльності (об'єкта): Передбачається реконструкція систем вентиляції і опові-

щення про пожежу в частині пожежної безпеки з метою забезпечення вимог з пожежної безпеки діючих НД та ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва» і ДБН В.2.5 56 2014 «Система протипожежного захисту».

Технічні і технологічні дані:

- встановлення протипожежних клапанів на повітропроводах, які проходять транзитом через протипожежні перегородки приміщень 309/2-306-307;

- побудова адресної системи пожежної сигналізації;

- улаштування системи протидимного захисту;

- улаштування системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією

людей;

- улаштування сухотрубу для підключення пожежних рукавів.

Термін експлуатації: 30 років.

Соціально-економічна необхідність планованої діяльності:

Дана робота реалізує рішення, які передбачені в «Компенсуючих заходах щодо усунення відхилень...» та «Плану реалізації компенсуючих заходів...», які узгоджені листом від 08.06.2010 № 36/2/3372 Державним департаментом пожежної безпеки.

Потреба в ресурсах при будівництві та експлуатації:

Земельні ресурси. Відведення додаткових земельних ділянок не потрібно.

Сировинні ресурси. Відсутні.

Енергетичні ресурси (паливо).

електроенергія, тепло. При будівництві та експлуатації — від існуючих систем.

Водні ресурси. При будівництві та експлуатації — від існуючих систем.

Трудові ресурси. При будівництві — персонал підрядних організацій, визначених за результатами торгів. При експлуатації — існуючий персонал ДСП «Чорнобильська АЕС».

Транспортне забезпечення. При будівництві — транспорт підрядника. При експлуатації відсутне.

Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за варіантами: Відсутні.

Необхідна еколого-інженерна підготовка і захист території за варіантами: Не потребується.

Можливі впливи планової діяльності (при будівництві і експлуатації) на навколишнє середовище:

клімат і мікроклімат:

вплив відсутній;

повітряне середовище:

не перевищує існуючого;

геологічне середовище:

вплив відсутній;

водне середовище: вплив відсутній;

грунти: вплив відсутній;

рослинний і тваринний світ, запозні об'єкти:

вплив відсутній;

навколишнє соціальне середовище (населення):

вплив відсутній;

навколишнє техногенне середовище: радіаційний, без перевищення нормативних граничних доз.

Відходи виробництва і можливість їх повторного використання, утилізації, знешкодження або безпечного захоронення: Не передбачаються.

Обсяг виконання ОВНС:

Матеріали ОВНС розробляються у скороченому обсязі в складі тома «Проект організації будівництва» згідно з вимогами ДБН А.3.1-5:2016 «Організація будівельного виробництва», оскільки об'єкт, що проектується, не належить до об'єктів підвищеної небезпеки згідно з Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 № 2245-III (із змінами). При виконанні ОВНС проводиться оцінка лише додаткового впливу (у разі наявності) на навколишнє середовище під час будівництва.

Участь громадськості

З метою інформування громадськості відносно планованої діяльності передбачено наступні заходи:

- опублікування Заяви про наміри;
- опублікування Заяви про екологічні наслідки планованої діяльності;
- підтримка в актуальному стані інформації щодо даного проекту на веб-сайті ДСП «Чорнобильська АЕС»: <http://www.chnpp.gov.ua>.

ЗАЯВА ПРО НАМІРИ

щодо робочого проекту «Капітальний ремонт покрівлі блоку «А» енергоблоку № 3 головного корпусу Чорнобильської АЕС»

Інвестор: Державне агентство України з управління зоною відчуження (ДАЗВ). (власні кошти підприємства, кошти Держбюджету).

Замовник: Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» (ДСП «Чорнобильська АЕС»).

Поштова і електронна адреса:

07101, Київська обл., м. Славутич, а/я 11, E-mail: office@chnpp.gov.ua

Місце розташування майданчика (об'єкта): 07270, Київська область, Іванківський район, м. Чорнобиль, Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС», промисловий майданчик: блок «А» енергоблоку №3 головного корпусу, що знаходиться в периметрі охоронної зони промислового майданчика ЧАЕС

Характеристика діяльності (об'єкта): Метою будівництва є усунення порушень, вказаних в приписі Державного комітету ядерного регулювання України від 14.12.2007 № 08-15-23/1, та забезпечення цілісності теплового контуру блоку «А» енергоблоку № 3 головного корпусу, який впливає на підтримання належного вологісного та температурного режиму в приміщеннях.

Технічні і технологічні дані: Передбачається улаштування рулонного покрівельного матеріалу з мінеральною посипкою, тривалим строком експлуатації та гарантійним міжремонтним строком служби покрівлі

Термін експлуатації: 40 років.

Соціально-економічна необхідність планованої діяльності: Робочим проектом передбачається капітальний ремонт покрівлі блоку «А» енергоблоку № 3 головного корпусу, що відповідає пріоритетним напря-

мам державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища на етапі зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС згідно з вимогами ЗУ «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему».

Потреба в ресурсах при будівництві та експлуатації:

Земельні ресурси. Відведення додаткових земельних ділянок не потрібно.

Сировинні ресурси. Покрівельний матеріал, який буде визначений за результатами розрахунків у проекті, згідно з розділом проекту «Організація будівництва».

Енергетичні ресурси (паливо, електроенергія, тепло). При будівництві — від існуючих систем. При експлуатації — не вимагається.

Водні ресурси. При будівництві — від існуючих систем. При експлуатації —

не вимагається.

Трудові ресурси. При будівництві — персонал підрядних організацій, визначених за результатами торгів. При експлуатації — існуючий персонал ДСП «Чорнобильська АЕС».

Транспортне забезпечення. Від існуючих мереж автомобільних доріг. Нове будівництво або реконструкція зовнішніх автомобільних доріг — в рамках даного робочого проекту не передбачена.

Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за варіантами: Екологічні, радіаційні та протипожежні обмеження — згідно з діючим законодавством України.

Необхідна еколого-інженерна підготовка і захист території за варіантами

Інженерний захист території та об'єктів існуючий. При виконанні робіт з капітального ремонту додаткові заходи не вимагаються.

Можливі впливи планової діяльності при будівництві і експлуатації) на навколишнє середовище:

клімат і мікроклімат:

вплив відсутній;

повітряне середовище:

не перевищує існуючого;

геологічне середовище:

вплив відсутній;

водне середовище:

вплив відсутній;

грунти: вплив відсутній;

рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти: вплив відсутній;

навколишнє соціальне середовище (населення): вплив відсутній;

навколишнє техногенне середовище: радіаційний — без перевищення нормативних граничних доз.

Відходи виробництва і можливість повторного використання, утилізації, знешкодження або безпечного захоронення:

Обіг з радіоактивними і нерадіоактив-

ними відходами під час будівництва й експлуатації передбачено здійснювати згідно з діючими на ДСП «Чорнобильська АЕС» положеннями та інструкціями.

Рішення щодо повторного використання, утилізації, знешкодження або безпечного захоронення відходів буде прийнято після дозиметричного і радіометричного контролю.

Обсяг виконання ОВНС:

Матеріали ОВНС розробляються згідно з вимогами ДБН А.2.2-1-2003 у скороченому обсязі в складі тома «Проект організації будівництва» відповідно до вимог ДБН А.3.1-5:2016 «Організація будівельного виробництва», оскільки об'єкт, що проектується, не належить до об'єктів підвищеної небезпеки згідно із Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 № 2245-III (із змінами).

При виконанні ОВНС проводиться

оцінка лише додаткового впливу (у разі наявності) на навколишнє середовище під час будівництва.

Участь громадськості:

З метою інформування громадськості відносно планованої діяльності передбачено наступні заходи:

- опублікування Заяви про наміри;
- опублікування Заяви про екологічні наслідки планованої діяльності;
- підтримка в актуальному стані інформації щодо даного проекту на веб-сайті ДСП «Чорнобильська АЕС»: <http://www.chnpp.gov.ua>.

В разі прийняття місцевими органами влади й органами місцевого самоврядування рішення щодо проведення громадських обговорень щодо робочого проекту вони будуть підтримані ДСП «Чорнобильська АЕС» організаційним, інформаційним і експертним забезпеченням, а результати обговорень будуть систематизовані.

ЗАЯВА

ПРО ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТІ

щодо робочого проекту «Капітальний ремонт покрівлі блоку «А» енергоблоку № 3 головного корпусу Чорнобильської АЕС»

Дані про плановану діяльність, мету і шляхи її здійснення:

Робочим проектом передбачається капітальний ремонт покрівлі блоку «А» енергоблоку № 3 головного корпусу.

Метою будівництва є усунення порушень, вказаних в приписі Державного комітету ядерного регулювання України від 14.12.2007 № 08-15-23/1, та забезпечення цілісності теплового контуру блоку «А» енергоблоку № 3 головного корпусу, який впливає на підтримання належного вологісного та температурного режиму в приміщеннях.

Суттєві фактори, що впливають чи можуть впливати на стан на-

вколишнього природного середовища з урахуванням можливості виникнення надзвичайних екологічних ситуацій:

Після реалізації планованої діяльності суттєві фактори, що впливають чи можуть впливати на стан навколишнього природного середовища з урахуванням можливості виникнення надзвичайних екологічних ситуацій відсутні.

Кількісні і якісні показники оцінки рівнів екологічного ризику й безпеки для життєдіяльності населення експлуатації енергоблоку, а також заходи, що гарантують здійснення експлуа-

тації відповідно до екологічних стандартів і нормативів:

Після реалізації планованої діяльності не передбачається теплових забруднень, випарів.

Планована діяльність не впливає на інтенсивність інсоляції, на температуру, швидкість вітру, вологість, атмосферні інверсії, тривалість туманів та інші кліматичні характеристики.

При нормальній експлуатації покрівлі блоку «А» газоподібні радіоактивні викиди виключені.

Після реалізації планованої діяльності не передбачається викидів нерадіоактивних забруднюючих речовин.

Шумовий вплив планованої діяль-

ності при експлуатації не виходить за межі будівлі, знаходиться в межах промислового майданчика і не впливатиме на формування подальшого звукового поля.

Безпосереднього впливу на геологічне середовище не передбачається на жодному з етапів планованої діяльності, при будь-яких умовах експлуатації.

При реалізації планованої діяльності відсутні скиди безпосередньо у водне середовище.

Водовідведення передбачається в існуючій системі.

Безпосереднього впливу на водні об'єкти не передбачається на жодному етапі планованої діяльності, при будь-яких умовах експлуатації.

Безпосереднього впливу на ґрунти не передбачається на жодному з етапів планованої діяльності, при будь-яких умовах експлуатації. При реалізації планованої діяльності не передбачається вплив на рослинний і тваринний світ та заповідні об'єкти.

З огляду на досить велику віддаленість об'єкта від територій з нормованим рівнем якості середовища проживання, його експлуатація не призведе до перевищення санітарно-гігієнічних нормативів, і не матиме негативних соціальних наслідків.

Радіаційний вплив на навколишнє техногенне середовище — без перевищення нормативно-граничних доз.

Обсяг виконання ОВНС:

Матеріали ОВНС розробляються згідно з вимогами ДБН А.2.2-1:2003 у скороченому обсязі в складі тома «Проект організації будівництва» відповідно до вимог ДБН А.3.1-5:2016 «Організація будівельного виробництва», оскільки об'єкт, що проектується, не належить до об'єктів підвищеної небезпеки згідно з Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки»

від 18.01.2001 № 2245-III (із змінами).

При виконанні ОВНС проводиться оцінка лише додаткового впливу (у разі наявності) на навколишнє середовище під час будівництва.

Перелік залишкових впливів:

Аналіз та розрахунки виконані в розділі ОВНС підтверджують, що після реалізації планованої діяльності додаткового впливу на навколишнє середовище, по відношенню до існуючого стану, не відбудеться.

Передбачені проектом заходи забезпечать прийнятний рівень залишкових впливів на всі об'єкти навколишнього середовища.

Вжиті заходи щодо інформування громадськості про планувану діяльність, мету і шляхи її здійснення:

З метою інформування громадськості відносно запланованої діяльності передбачено наступні заходи:

- підготовка та опублікування Заяви про наміри;
- підтримка в актуальному стані інформації щодо даного проекту на веб-сайті ДСП «Чорнобильська АЕС» (www.chnpp.gov.ua).

У разі прийняття місцевими органами влади й органами місцевого самоврядування рішення щодо проведення громадських обговорень відносно робочого проекту, вони будуть підтримані ДСП «Чорнобильська АЕС» організаційним, інформаційним і експертним забезпеченням, а результати обговорень будуть систематизовані.

Зобов'язання замовника щодо здійснення проектних рішень відповідно до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки на всіх етапах будівництва та експлуатації об'єкта планованої діяльності

Експлуатуюча організація ДСП «Чорнобильська АЕС» забезпечить:

- безпечну експлуатацію відповідно до діючих в Україні нормативних документів, інструкцій з експлуатації, технологічних регламентів;
- відповідну структуру керування, кваліфікацію обслуговуючого персоналу;
- постійний контроль у процесі експлуатації за всією діяльністю по забезпеченню екологічних вимог.

Три нотатки на полях

Кожного року 14-го грудня Україна відзначає День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Країна віддає шану тим, хто не розгубився, хто вступив в боротьбу за збереження життя колег та робочого стану об'єктів, хто став героєм тому, що сама доля визначила їм працювати в ніч на 26 квітня 1986-го...

Нотатка пеша

Юрій ТРЕГУБ, начальник зміни енергоблоку №4:

«... Дуже хотілося подивитись, як поведе себе турбіна, який в неї вибіг. Була ніч, і я відривав час від свого відпочинку перед майбутньою зміною. Я поступив трохи егоїстично — словом, як начальник зміни. Я не міг наказати Сергію Газіну, інженеру зі своєї зміни, залишитись. Я його попросив. Кажу: «На твоїй турбіні будуть випробування. Як же ти не можеш залишитись?» Він каже: «Добре, залишусь». Якщо б ще знати, чим все це закінчиться [...]

[...] Ми не знали, як працює обладнання від вибігу, тому перші секунди я сприйняв... з'явився такий нехороший звук. Я думав, що це звук гальмуючої турбіни. Я все це якось сіро пам'ятаю... сам звук я не пам'ятаю, але пам'ятаю, як його описував в перші дні аварії: це якщо б «Волга» з повного ходу почала гальмувати та йшла юзом. Такий звук: ду-ду-ду... І переходив на гуркіт. З'явилась вібрація будівлі. Так, я подумав, що це

погано, але й що це — ситуація вибігу.

БЩУ тремтів. Але не як під час землетрусу. Якщо поррахувати до 10 секунд — роздавався рокіт, частота коливань падала. А потужність їхня зростала. Потім пролунав удар. [...]

Кіршенбаум крикнув: «Гідроудар на деаераторах!» Удар цей був не дуже... В порівнянні з тим, що було потім. Хоча й сильний удар. Стрясло БЩУ. І коли СІУТ крикнув, я помітив, що спрацювала сигналізація головних запобіжних клапанів. Промайнуло в умі: «Вісім клапанів... відкритий стан!» Я відскочив, і в цей час стався другий удар. Ось це був дуже сильний. Посипалася штукатурка, вся будівля заходила ходором... світло зникло, потім відновилось аварійне живлення. Я відскочив від того місця, де стояв, тому що там нічого не бачив, бачив тільки, що відкриті головні запобіжні клапани.

Відкриття одного ГЗК — це аварійна ситуація, а вісім ГЗК — це вже було таке... щось потойбічне... Єдине — в нас була надія, що це помилковий сигнал в результаті гідроудару.

Всі були в шоці. Всі з «витагнутими» обличчями стояли. Я був дуже переляканий. Повний шок. Такий удар — це землетрус натуральний. Правда, я все ж таки вважав, що там, можливо, щось із турбіною. Столярчук гукнув: «Увімкніть аварійне живлення деаераторів!» Оскільки Акімов був зайнятий, усі зайняті, я виконав цю команду. Побіг відкривати... відкрив... До арматури панелей безпеки — вона без живлення. Акімов дає мені команду відкривати ручну арматуру системи охолодження реактора. Я вам казав, яка в нас арматура... Кричу Газіну — він єдиний, хто вільний, всі на вахті зайняті: «Побігли, допоможемо». Вискочили до коридору, там є така прибудова. По сходах побігли. Там якийсь синій угар... ми на це просто не звертали уваги, тому що розуміли, наскільки все серйозно... своє дихання я ні в що не ставив. По сходах вибігли на 27-му відмітку, язик вже не ковтає, нас потім розпитували, ми почали розуміти, що і до чого. [...]

Потім... а, ось що було. Як тільки я про це відзвітував, СІУБ кричить, що відмовила арматура на технологічних конденсаторах. Ну і знову я — я же ж вільний. Треба було в машзал... Знайшов старшого оператора... але тут, звичайно, що я побачив...

В машзал не можна було проскочити через двері. Я відкриваю двері — тут уламки, схоже, мені доведеться бути альпіністом, крупні уламки лежать, покрівлі нема... Покрівля машзалу впала — мабуть, на неї щось впало в свою чергу... бачу в цих отворах небо та зірки, бачу, що під ногами шматки покрівлі та чорний бітум такий... як пил. Думаю — нічого собі... звідки та чорнота? Така думка. Це що — на сонці бітум висох так, покриття? Чи ізоляція висохла так, що перетворилась на пилот?

Потім я зрозумів. То був графіт...

Нотатка друга

Аркадій УСКОВ, старший інженер з експлуатації реакторного цеху №1 на першому енергоблоці:

«...4 год. 50 хв. АПК-1. Підїхали до АПК-1. Майже бігом заскочили в вестибюль. Біля АПК-1 — машина міськкома партії, біля входу до бункера ЦО — працівники (в основному командири) всіх цехів. В бункері на телефонах директор ЧАЕС Брюханов, головного інженера Фоміна немає.

Питаємо. Відповідають: вибух на четвертому блоці в момент зупинки. Це і так зрозуміло. Детально ніхто нічого не знає. Пожежа, що почалася, вже погашена: на покрівлі машинного залу та на даху ЦЗ-3 — пожежною командою, в самому машинному залі — змінним персоналом 5 зміни турбінного цеху. Проводяться всі можливі роботи по виключенню повторного загоряння: зливається мастило з систем в баки, витисняється водень з генераторів 7 та 8. [...]

[...] Швидко дійшли до «покоїв» начальника зміни першого блоку. Що сталося — не знають, чули два глухих вибухи. Обидва блоки РЦ-1 несуть номінальне навантаження. Відмов в роботі обладнання нема. Всі роботи на реакторі та системах припинені. Режим роботи — з підвищеною пильністю та увагою. Зайшов подивитись до ЦЗ-2. Люди на місцях. Спокійні, хоча й стривожені — в залі сигналізація радіологічної небезпеки. Броньовані двері ЦЗ-2 задрасні. [...]

[...] Дзвінок від начальника зміни реакторного цеху Чугунова. Він тільки що з 4-го блоку. Справи, схоже, паскудні. Всюди високий фон. Прилади зі шкалою 1000 мікрорентген на секунду (мкР/с) шкалять. Є провали, багато руїн.

Чугунов та заступник головного інженера з експлуатації першої черги Сітніков вдвох намагались відкрити відсічну арматуру системи охолодження реактора. Вдвох не змогли її «зірвати». Туго затягло. [...]

[...] 6 год.15 хв., ЧАЕС, коридор 301. Вишли до коридору, йдемо в бік 4-го

блоку. Я трохи позаду. На плечі — «годувальник» — спеціальна арматура для збільшення важеля при відкритті засувки.

Навпроти БЩУ-2 — начальник цеху дезактивації Курочкін. В комбінезоні, касці, чоботах. На грудях хрест-навхрест ремінь від протигаза та сумки. Екіпування — хоч зараз у бій. Нервово міряє кроками коридор. Туди-сюди-назад... Навіщо він тут? Незрозуміло. [...]

[...] Перед самим БЩУ-4 провисає підвісна стеля, зверху ллється вода. Всі пригнулись — пройшли. Двері на БЩУ-4 — настіж. Зайшли. За столом начальника зміни блоку сидить Сітніков. Поряд НЗБ-4 Саша Акімов. На столі розкладені технологічні схеми. Сітніков, мабуть, погано себе почуває. Поклав голову на стіл. Посидів трохи, питає Чугунова:

- Ти як?
- Та нічого.

А в мене знову нудота підступає (Сітніков з Чугуновим знаходились на блоці з 2-х годин ночі!).

Дивимось на прилади СІУРа. Нічого не зрозуміло. Пульти СІУРа мертвий, всі прилади мовчать. Засоби виклику не працюють. Поряд СІУР, Леонід Топтунов, худорлявий, молодий хлопець в окулярах. Розгублений, пригнічений. Стоїть мовчки.

Постійно телефонують. Група командирів вирішує, куди подавати воду. Вирішено. Подаємо воду через барабан-сепаратори у відпускні труби головних циркуляційних насосів для охолодження активної зони [...]

Нотатка третя

Микола СОЛОВЙОВ, машиніст-обхідник, турбінний цех:

«...Ми почули легкий струс, як під час землетрусу. Одразу дзвінок телефону. Телефонував Удовиченко. «Микола, давай терміново нагору, на четвертому блоці щось сталося.» Я піднявся нагору. Він стоїть якраз над четвертою турбіною, дивиться в бік четвертого блоку, там все в чорному пилу, протягом її повіяло в наш бік. Ми ж не знали, що це радіоактивний пил. В цей час спрацювала світлозвукова сигналізація по підвищенню рівня радіаційної обстановки [...]

[...] На вулиці вже було видно зруйновану частину блоку, в районі реакторного приміщення було якесь циліндричне вогняне саяво. Зверху стояло декілька пожежників з пожежними рукавами і вони лили воду в те місце, де була заграва. Вона була такого яскравого кольору і мені спало на думку, що вода до неї не долетить, перетвориться на пару. [...]

[...] «Далі ми біжимо, і чуємо назустріч «Розійдись, розійдись!» Ми встали біля стінки. На ношах несли першого загиблого — Шашенка (Володимир Шашенок, інженер-наладчик систем автоматики — ред.). З усіх чотирьох, хто його ніс, я впізнав тільки Петра Паламарчука. Вони були з наладки, приймали участь у випробуваннях і цей хлопець був в реакторній залі. Петро його звідти витяг. Шашенок помер цього дня чи наступного. А Петро сам отримав 600 бер, лікувався серед важких в Москві. Ми коли з ним зустрічались вже в 6-й клініці (Московська клінічна лікарня №6, сьогодні — Медичний біофізичний центр ім. Бурназяна), то його залишили при лікарні, бо дуже високою була його доза». [...]

[...] «Я побіг на четвертий блок і вже через метрів 50 дивлюсь — скло лежить під ногами. Коли біжиш по ряду «А», то там вікна великі. Думаю, якщо генератор би вибухнув, то уламки повинні були вилетіти назовні, а вони чомусь в

середині. Отже, якась ударна сила була з вулиці. Воно мені так промайнуло, і я далі побіг.

На шостій турбіні сиділи в приміщенні хлопці. Я підійшов, спитав, що сталося. Вони сказали, що не знають. Зайшов на сьому турбіну, на четвертий блок, Славі Бражнику зовсім погано, він ходив на блочний щит. Каже: «Все впало, покрівля шматками падала, сміття це, уламки. Ані подряпини, ані чого нема, а в роті щось погано. Мабуть, пилу наковтався. І він пішов. Я зайшов на майданчик ПЕНів, там впали плити на трубопроводи, все в парі. [...]

[...] На другу ніч ми приїхали, за графіком, в 00 годин. Третій блок стояв, його зупинили через декілька хвилин після вибуху, а перший та другий блок працювали на повній потужності, але коли ми приїхали, то на першому і другому блоках в роботі було по одній турбіні на 150 МВт потужності. З 4 блоку брудна вода, яка залишилась від гасіння пожежі,

дійшла і до нас мінусовими відмітками. Ми чистили від неї трапи, щоб вода злилась в трапні баки, в насоси для відкачування. [...]

«[...] Перший блок вже був повністю зупинений і ми думали залишити одну турбіну на власні потреби. Я відзвітував, що мінусові відмітки затоплює, а там у приміщенні №80 датчики тиску ЦВТ, кажу, зараз замкне контакти, захист спрацює та турбіна зупиниться.

Гаврилін Слава (НЗБ) та начальник цеха ТАВ вирішили цей захист вивести, щоб залишити на власні потреби, а тут спрацювала в нас АЗ-5, і власні потреби були втрачені. Від ВРП підключитись не можна було, в них були затоплені шини, можна було тільки від дизель-генераторів. Тому хлопці з БЦУ запустили дизелі та забезпечили надійне джерело енергії, вмикали насоси на розхолодження. Але довго вони не пропрацювали через температурний режим та забиті теплообмінники. Тому нам довелося регулювати та вмикати насоси всю ніч». [...]

Ці три свідчення — лише краплина в морі того, що бачили та відчували на собі весь період ліквідації наслідків аварії працівники ЧАЕС. Крізь десятиліття вже не так легко оцінити та зрозуміти їх моральну витримку та професіоналізм. Але все ж таки, не треба забувати, що завдяки і цим людям, які першими вступили в бій з до цього часу невідомим ворогом, ми ще маємо можливість радіти життю...

За матеріалами Ю. Щербака та відділу міжнародного співробітництва та інформації ДСП ЧАЕС

Ukraine NOW

Газета: «Новини ЧАЕС»

Засновник: ДСП «Чорнобильська АЕС»

Газету засновано у 1995 році. Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Кі №830 від 11 листопада 2004 року.

Рукописи, надані в редакцію, не редагуються й не рецензуються. Редакційна колегія може не поділяти точку зору авторів публікацій

Відповідальний за випуск: Віталій Медвідь.
Над номером працювали: Майя Руденко, Владислав Курочкін.

+380 4593 431 02 / m.rudenko@chnpp.gov.ua